

ENTEĞRE RAPORLAMADA İÇERİK ANALİZİ: ÖDÜLLÜ RAPORLAR ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA*

Prof. Dr. Ali ALAGÖZ^a
Öğr. Gör. Metin ALLAHVERDİ^b
Öğr. Gör. Dr. Metehan ORTAKARPUZ^c

Ampirik Araştırma
(Empirical Research)

*Muhasebe ve Vergi
Uygulamaları Dergisi*
Kasım 2018; 11 (3): 425-461

ÖZ

Entegre raporlama, yeni bir raporlama sistemi olarak işletmelerin raporlama programlarına dahil edilmesine ve çeşitli kuruluşlar tarafından çerçevesinin belirlenme çalışmalarına rağmen, uygulayıcıları açısından kat edilmesi gereken uzun bir yol olarak görülmektedir. Bu noktada en büyük tartışma, raporlamanın içeriğindeki belirsizlikler nedeniyle, raporun tam olarak nasıl görünmesi gerektiği konusunda olmaktadır. Bu bakış açısıyla çalışma, söz konusu tartışma ve belirsizliklere ilişkin entegre raporlamanın içeriğinin belirlenmesinde, raporlama çevresine yol gösterici olması amacıyla hazırlanmıştır. Araştırma kapsamında verilerin toplanması için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada iki önemli bağımsız denetim ve danışmanlık şirketinin 2016 yılında ödüle layık gördükleri entegre raporların içerikleri, istatistiksel analizler ile nicelleştirilmiştir. Yapılan analizlerle şirketlerin raporlarda kullandıkları konular yoğunluklarına göre kategorileştirilmiş, bulgular üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır. Değerlendirme sonucunda en yaygın içerik kullanımları üç kategori olarak gruplanarak çalışmada optimum entegre rapor içeriği kapsamı belirlenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Sözcük: Entegre Raporlama, Değer Yaratma, Sermaye, İçerik Ögeleri, İçerik Analizi

JEL Kodları: M00, G30

THE CONTENT ANALYSIS IN INTEGRATED REPORTING: A RESEARCH ON AWARDED REPORTS

ABSTRACT

Integrated reporting is seen as a long way to go in terms of practitioners, despite the inclusion of companies in reporting programs as a new reporting system and the attempt to identification of frameworks by various organizations. At this point, the biggest debate is

* Makalenin gönderim tarihi: 27.03.2018; Kabul tarihi: 19.05.2018, iThenticate benzerlik oranı %19

^a Selçuk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, aalagoz@selcuk.edu.tr, ORCID:0000-0002-7538-2213

^b Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümü allahverdi@selcuk.edu.tr, ORCID:0000-0002-8247-4167, (Sorumlu Yazar; Correspondent Author)

^c Selçuk Üniversitesi, Akören Ali Rıza Ercan Meslek Yüksekokulu, Dış Ticaret mortakarpuz@selcuk.edu.tr, ORCID:0000-0002-1674-4245

how exactly the report should look because of the ambiguities in the reporting context. From this perspective, this study is designed to guide the reporting environment for the content of the integrated reporting regarding mentioned debates and uncertainties. Content analysis method was used to collect data in the scope of the research. In the study, the contents of the integrated reports which the two important independent auditing and consulting companies found worthy of the award in 2016, were quantified by statistical analyzes.

With the analyzes made, the topics that companies use in their reports are categorized according to their intensity, and evaluations were made on findings. As a result of evaluation, the most common content were grouped into three categories, and it is tried to determined the optimum integrated report content scope in the study.

Keywords: Integrated Reporting, Value Creation, Capital, Content Elements, Content Analysis

JEL Codes: M00, G30

1. GİRİŞ

Geleneksel raporlamanın, çeşitli menfaat sahiplerinin bilgi ihtiyaçlarını karşılamak için yetersiz olduğuna dair endişeler bulunmaktadır. Bu endişelere yanıt olarak, pek çok işletme geleneksel mali raporlamalarını finansal olmayan bilgilerin raporlanmasıyla tamamlayarak paydaş kararlarına katkı sağlayan bilgiler sağlamaya çalışmışlardır. Bu finansal olmayan bilgiler genellikle tek başına sürdürülebilirlik raporları, kurumsal sosyal sorumluluk raporları veya yıllık rapor dahil olmak üzere bir dizi mekanizma aracılığıyla raporlanmaktadır (Cheng et al., 2014: 91). Niyetler ne kadar doğru olsa da çoğu durumda ayrı ayrı oluşturulan raporlarda yayınlanan bilgiler arasında çok az bir bağ vardır ve bu da belgenin genel değerini büyük ölçüde sınırlar (Eccles and Krzus, 2010: 29). Ayrıca, mali ve mali olmayan raporlar, paydaşın işletme hakkında anlayışını kolaylaştıracak bir bütünlük içinde sağlamamaktadır (Cheng et. al., 2014: 91). Bireysel raporlar, paydaşlara hâlâ kritik bilgiler sunarken tek başına bir işletmenin tüm etkilerini ve performansını kapsamlı bir şekilde anlamak için yeterli değildir. Yatırımcılar işletmeler için uzun vadede oluşan değerleri, dış çevreden oluşan riskleri veya fırsatları, sosyal çevre ilişkilerini veya insan sermayeleri gibi işletme performansına katkıda bulunacak olan unsurları da görmek istemektedirler. Bu da işletmeleri, yatırımcılarına mevcut yatırımcı çıkarlarına basitçe cevap verebilecek raporlar oluşturmaya zorlamaktadır.

Tarihsel bilgi üzerine yoğunlaşan kurumsal finansal raporlama sisteminin verimsizliğinden kaynaklanan boşluk, dünyaya işletmelerin gelecekteki umutları hakkında bilgi sağlayacak yeni bir sistem aramaya teşvik etmiştir (Makiwane and Padia, 2013: 422). Entegre raporlama, işletmelerin geleceğe ilişkin karar vermelerinde gerekli bilgileri sağlayan ideal bir sistem olarak ortaya çıkmıştır. Entegre raporlama, finansal ve sürdürülebilirlikle ilgili

raporların kopukluğunun, kurum içindeki uzun vadeli değer yaratma sürecini tanımlamada etkili olmadığını vurgulayan eleştirilere yanıt olarak ortaya çıkmış bir raporlama sistemidir (Serafeim, 2014: 3). Entegre raporlama, organizasyonu etkileyen tüm önemli konuları düşünerek daha hızlı karar vermeyi mümkün kılmak için yatırımcıları ve paydaşları özenle bilgilendiren bir raporlamadır. Bunu başarıyla gerçekleştirmek için uzun vadeli izleme (veri toplama, analiz) ve paydaş katılımı (iç ve dış süreçlerinin kurulması gerekir (Mammatt, 2009: 7). Bazı önde gelen şirketler, faaliyet gösterdiği ticari, sosyal ve çevresel ortamı yansıtacak şekilde işletme stratejisi, kurumsal yönetim, performans ve beklentileri hakkında birleşik, organize ve tutarlı bir biçimde tüm bilgi beyanlarını tek bir belgeye entegre etmeye başlamış, entegre raporlama yapmışlardır (Frías-Aceituno et al., 2012: 221).

Entegre raporlama, işletmelerin sürdürülebilir iş modelleri ve stratejilerine adapte olması ile uzun vadede değer yaratması için davetkar bir fırsat sunar. Bu raporlama sistemi günümüzde birçok mesele ile karşı karşıya olmasına rağmen, "entegre düşünme" ve değer yaratma yoluyla yenilik getirme potansiyeline sahiptir ve bu da üretkenliği, verimliliği ve sürdürülebilirliği kesinlikle artıracaktır (Serafeim, 2016: 31). Entegre raporlamanın faydasını optimal kılmak için onu doğru bir şekilde hazırlamış olmak gerekir. İyi bir entegre raporlamanın çerçevesinin belirlenmesi, niteliği ve içeriği ile işletmenin değer yaratma potansiyelini ortaya çıkaracak şekilde oluşturulmalıdır. Daha fazla açıklama, daha iyi raporlamaya eşit değildir. Odak, yalnızca daha geniş bir bilgi setini değil, yatırımcıların, çalışanların ve diğer paydaşların işletmenin uzun vadeli umutlarını net, öz, bağlantılı ve karşılaştırılabilir bir biçimde değerlendirmesini gerektiren ilgili ve birbirine bağlı bilgileri ifşa etmek üzerine kurulu olmalıdır. Bu, işletmelerin, yatırımcıların ve diğerlerinin daha kısa, orta ve uzun vadeli kararlar almasını sağlayacaktır. Diğer yandan tek bir raporda mali ve mali olmayan tüm raporlamanın birleştirilmesi, raporların daha uzun sürmesi ve dolayısıyla okunmasının zorlaşması gibi bir yan etkiye neden olacaktır (Wild and Staden, 2013: 18). Dolayısıyla işletmelerin entegre rapor hazırlanırken herhangi bir bilgi eksikliğine neden olmayacak şekilde anlatım yoğunluğunu dengeli bir şekilde ayarlaması gerekmektedir. Sonuçta entegre rapor, işletmelerin hikayelerini kendi sözleriyle en iyi şekilde anlatmalarına yardımcı olan bir uygulamadır (CGMA, 2014: 4).

Bu çalışmada bir entegre raporlamanın doğru bir şekilde hazırlanabilmesi için hangi içeriklerin öncelikli olarak gerekli olduğu içerik analiz uygulaması kullanılarak araştırılmış, analizde raporda geçen başlıklar kategorileştirilerek, bulgular üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır. Değerlendirme sonucunda en yaygın içerik kullanımları üç kategori olarak

gruplanmış, böylelikle optimum entegre rapor içeriği kapsamı elde edilmiştir. Çalışma, yeni bir raporlama sistemi olarak işletmelerin raporlama programlarına dahil etmesine ve çeşitli kuruluşlar tarafından çerçevesinin belirlenme çalışmalarına istinaden entegre raporlama içeriğinin başlıklar bağlamında belirlenmesinde, raporlama çevresine yol gösterici olması amacıyla hazırlanmıştır.

2. ENTEGRE RAPORLAMAMANIN ORTAYA ÇIKIŞI

Entegre raporlamanın kökeni 1990'ların ortalarında ortaya çıkan iki önemli fikir üzerine kuruludur. Bu fikirlerden ilki, işletmelerin müşterilerine insan sermayesi, inovasyon ve diğer maddi olmayan varlıklarla ilgili pay sahiplerinin ilgisini çeken bilgileri muhasebe standartlarına dayandırılarak raporlanması ve finansal raporlara eklenmesi gerekliliğidir. İkincisi ise, pay sahibi dışındaki paydaşlara çevre, sosyal ve yönetim performansı gibi bilgileri içeren “kurumsal sosyal sorumluluk” veya “sürdürülebilirlik” raporlaması olarak adlandırılan raporların gerekliliğidir (Eccles and Serafeim, 2011b: 74). Entegre raporlama, farklı performans türlerinin birbirleri üzerindeki etkilerini açıklığa kavuşturmak için finansal ve finansal olmayan raporlamayı birleştirmenin uygulamasıdır. Entegre raporlama ilk defa Danimarkalı şirket Novozymes tarafından 2002 yılında yayınlanmıştır (Eccles and Krzus, 2010: 11). Bu şirketi 2003 yılında Brezilya’da bir kozmetik koku şirketi olan Natura ve 2004 yılında Danimarka’da ilaç sektöründen Novo Nordisk şirketi takip etmiştir (Eccles and Serafeim, 2014: 6). Entegre raporlama için ilk çerçeve 2007 yılında bir İngiliz kuruluşu tarafından gerçekleştirilen sürdürülebilirlik projesi (The Prince’s Accounting for Sustainability Project (A4S)) ile olmuştur. Bu projenin amacı işletmelerin daha bütünsel bir görüş ortaya koyması için finansal raporlama ile birlikte sürdürülebilirlik bilgilerini sunmasıydı (Poignant, 2014: 9). 17 Aralık 2009 yılında Galler’de düzenlenen A4S Formu’nda, Küresel Raporlama Girişimi (GRI) ve Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu’na (IFAC) entegre düşünceyi teşvik etmek amacıyla çalışması için “Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi (IIRC)” kurulması çağırısında bulunuldu ve 2 Ağustos 2010 yılında IIRC kuruldu (Morros, 2016: 338-339).

Entegre raporlamada öncü ülkelerin başında Güney Afrika gelmektedir. Başkan Nelson Mandela, Güney Afrika işletmelerine duyulan güvensizliği azaltabilmek amacıyla şeffaflık, eşitlik ve bilgi paylaşımını teşvik etmiştir. Yargıtay hâkimi Mervyn King’i, kurumsal yönetim ilkelerine ilişkin çalışmalar yürütecek King Komitesi’nin kurulması için görevlendirmiştir. 1994’te birincisi yayımlanan King raporunda kuruluşların finansal olmayan bilgilerini açıklaması teşvik edilirken 2002 yılında yayımlanan King II

raporu bir adım daha ileriye giderek şirketlerin tüm ilgili paydaşlarını dahil etmelerini ve sorumluluklarını finansal sonuçların yanı sıra sosyal ve çevresel konuları da kapsayacak şekilde genişletmelerini talep etmiştir. Raporun yayımlanmasını takiben Johannesburg Borsası, borsaya kote olan şirketlerin yıllık raporlarında King II Raporu'ndaki ilkelere nasıl uyduklarını sözel olarak anlatmalarını şart koşmuştur. 2009 yılında yatırımcılar, iş dünyası ve toplum arasındaki güvensizliği azaltmak amacıyla King III raporu yayımlanmıştır. King III Raporu'nun ardından 2010 yılında Johannesburg Borsası, borsaya kote tüm şirketlerin entegre rapor yayımlamasını, yayımlamayanların ise nedenini açıklamasını zorunlu kılmıştır. Böylelikle Güney Afrika, entegre raporlamayı borsaya kote şirketlere zorunlu hale getiren ilk ülke olmuştur (Aras ve Sarioğlu, 2015: 41).

Türkiye'de finansal raporlamanın geçmişi eskidir ve uygulamalar, uluslararası gelişime paralel olarak yapılmaktadır. Türkiye Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) uygulamalarında birçok ülke gibi gelişmeler yakından izlenmektedir. Ancak, sürdürülebilirlik raporlaması yaygın ve düzenli olarak yapılmamaktadır. Küresel Raporlama Girişim (GRI) Endeksi'ne kayıtlı sürdürülebilirlik raporları hazırlayan işletmelerin varlığı bu konuya ilginin arttığını göstermektedir (Karğın vd., 2013: 29). Sürdürülebilirlik raporları özellikle borsada işlem gören şirketlerin ilgisini çekmiş ve birçok işletme tarafından yayınlanmaya başlanmıştır.

Entegre raporlamanın, sürdürülebilirlik raporun bile henüz yeni olduğu Türkiye'de başlangıç aşamasında olduğu söylenebilir. Şu ana kadar Türkiye'de yayınlanmış olan 2 adet (Argüden Yönetişim Akademisi 2015 Entegre Raporu, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası 2016 Entegre Raporu) entegre rapor bulunmaktadır. Ülkemizde çok yeni olmasına rağmen entegre raporlama ile ilgili önemli adımlar atılmaya başlanmıştır. Bu adımlardan birisi ulusal ve uluslararası düzeyde kamu, özel sektör, sivil toplum ve akademik kuruluşlar ile iş birliği yaparak entegre düşüncenin tüm kurum ve kuruluşlarda yaygınlaşmasına katkı sağlamayı amaçlayan "Entegre Raporlama Türkiye Ağı" (ERTA)'nın kurulmuş olmasıdır (Aras, 2016: 43). Bu tür kuruluşların çoğalması Türkiye'de entegre düşüncenin yaygınlaşmasına ve nihayetinde özellikle halka açık şirketlerin tek bir rapor olarak entegre raporlama yayınlama zorunluluğunun mevzuata girmesine yardımcı olacaktır.

3. KAVRAMSAL AÇIDAN ENTEGRE RAPORLAMA

Entegre raporlama kavramı dünyada iki ayrı organ tarafından ele alınmıştır. Bunlar, Birleşik Krallık'taki Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi (IIRC) ve Güney Afrika'daki Entegre Rapor Komitesi'dir (IRCSA).

IIRC'ye (2013a: 7) göre entegre raporlama, "bir işletmenin stratejisinin, kurumsal yönetiminin, performansının ve beklentilerinin işletmenin dış çevresi bağlamında kısa, orta ve uzun vadede değer yaratmayı nasıl sağlayacağını kısa ve öz bir şekilde bildirilmesidir". Bu tanım, bir işletmenin kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma ve sürdürme kabiliyetinin daha özlü ve stratejik bir resmini sunmak için gelişmeye yönelik raporlama talebi de dahil olmak üzere, entegre raporlamanın kilit hedeflerinden bazılarını işaret etmektedir (Adams and Simnett, 2011: 293). IIRC'ye göre bir entegre raporun asıl amacı finansal sermaye sağlayan taraflara bir işletmenin zaman içinde nasıl değer yaratacağını açıklamaktır. Dolayısıyla hem finansal hem de diğer konularda ilgili bilgiler içerir (IIRC, 2013a: 7).

Güney Afrika'da entegre raporlama ile ilgili kılavuz bilgiler King Komitesi tarafından yayınlanan raporlarda belirtilmektedir. Buna göre King III raporunda, entegre raporlama "şirketin hem finans hem de sürdürülebilirliği açısından performansının bütünsel ve entegre bir temsilcisi" olarak tanımlanıyor (IRCSA, 2011: 3). King III raporuna (2011: 3) göre, entegre raporlamanın genel amacı, bir organizasyonun değerini kısa, orta ve uzun vadede yaratıp yaratamayacağını veya sağlayıp sağlayamayacağını paydaşların değerlendirmesinde yardımcı olmaktır. Ayrıca King III entegre raporlamanın, organizasyonların küresel ekonomi ile hissedarlar, toplum ve çevre gibi üç önemli paydaşa karşı kendi sorumluluklarını göstermek için bir yaklaşım olduğunu belirtiyor (IRCSA, 2011: 1).

Entegre raporlamanın rolü, entegre düşüncüyü organizasyonun her yerine yönlendirmektir. Amaç yalnızca sürecin sonunda bir rapora sahip olmaktan değil aynı zamanda örgütte gömülü olan 'entegre düşüncüyü' ortaya çıkarmaktır (GRI, 2016: 8).

Entegre raporlamanın firmalara faydaları şunlardır (Eccles and Serafeim, 2011a: 2, Engelbrecht and Ballot, 2015):

- Mali ve mali olmayan performans arasındaki ilişkinin daha iyi anlaşılması
- Güvenilir ve zamanında mali olmayan bilgi üretmek için geliştirilmiş dahili ölçüm ve kontrol sistemleri
- İtibar riskinin azalması
- Daha fazla çalışan katılımı

- Sürdürülebilirlikle ilgilenen daha kararlı müşteriler
- Sürdürülebilir stratejileri değerlendirecek daha uzun vadeli yatırımcılar
- Diğer paydaşlarla ilişkilerin geliştirilmesi
- Sosyal ve çevresel açıdan sürdürülebilir bir şekilde faaliyet gösterememe riskinin ve finansal maliyetlerin tanımlanması ve anlaşılması açısından yönetimin desteklenmesi
- Mali ve sürdürülebilirlik bilgilerinin analizini bir araya getirerek maliyet tasarruflarının belirlenmesine yardımcı olmak
- Hem dahili hem de yönetim kurulu düzeyinde ve dışarıdan yatırımcılar ve müşterilerle bağlantılı bir raporlama yaklaşımı benimseyerek sürdürülebilirlik konularındaki farkındalığının artırılması
- İşletmenin farklı bölümleri arasında (özellikle finans ve sürdürülebilirlik ekipleri) işbirliğinin artırılması
- Ortak bir dilin kullanılması ve sürdürülebilirlik ile iş performansı arasındaki ilişkinin gösterilmesi, sürdürülebilirlik konularının kararlara dahil edilmesi ve entegrasyona yönlendirilmesi
- Yatırımcıların ve diğer menfaat sahiplerinin sorularını önceden öne çıkararak, anketlerin ve diğer bilgi taleplerinin tamamlanması için yönetim süresinin azaltılması.

Entegre raporlama, daha büyük bir ivme kazanırken, entegre raporlamanın nasıl uygulanacağını, raporun uygulanmasıyla ilgili zorlukları ve işletmelerin amaçlanan faydayı sağlamış olup olmadığını anlamak için daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır (Cheng et al., 2014: 100).

Entegre bir rapor oluşturmanın tek doğru yolu olmamasına rağmen, katılımcıların anlamlı ve etkili bir entegre raporun olası özelliklerini oluştururken belirttikleri birçok ayırt edici özellik vardır (GRI, 2016: 11):

- Entegre – İşletmenin değer yaratma süreci (iş modeli), değeri etkileyen konular, mevcut performansı ve stratejisi ile kuruluş ve faaliyetleri arasında net bir bağlantı olduğunu gösteren güçlü bir entegre düşünce kanıtı sağlar. Potansiyel riskler ve fırsatlar hakkında ileri görüşlü bir bakış açısıdır. Bu, sürdürülebilirlik bilgisini geleneksel finansal raporlamayla basitçe birleştiren bir anlayış değildir.
- Önemli - Uygun yapılandırılmış bir önemlilik süreci tarafından bilgilendirilen değer yaratma üzerinde önemli etkiye sahip olan konulara (organizasyon ve değeri etkileyen paydaşlar için) odaklanır.

- Özlü - Ek destekleyici bilgilerle birlikte önemli konuları ele alan stratejik bir belge.
- Karşılaştırılabilir - Performansın hem organizasyon içinde hem de diğer benzer işletmelerle karşılaştırılmasını sağlar.
- Bağlamsal - Mevcut ve öngörülen çalışma bağlamının net bir tanımını sunar ve mevcut ve potansiyel gelecekteki riskleri ve fırsatları özetler.
- Açık - Etkili tasarım ve bilgi grafiklerinin uygun kullanımı ile desteklenen açık ifadeli dil kullanır.
- Duyarlı - Öncelikli paydaşların meşru çıkarlarına duyarlılık göstermek.
- Samimi - İşletmenin performansının açık bir şekilde açıklanması, düşük performans alanlarının ve paydaşların işletmenin değer yaratma sürecini önemli ölçüde etkileyen herhangi bir eleştiriden haberdar edilmesi.

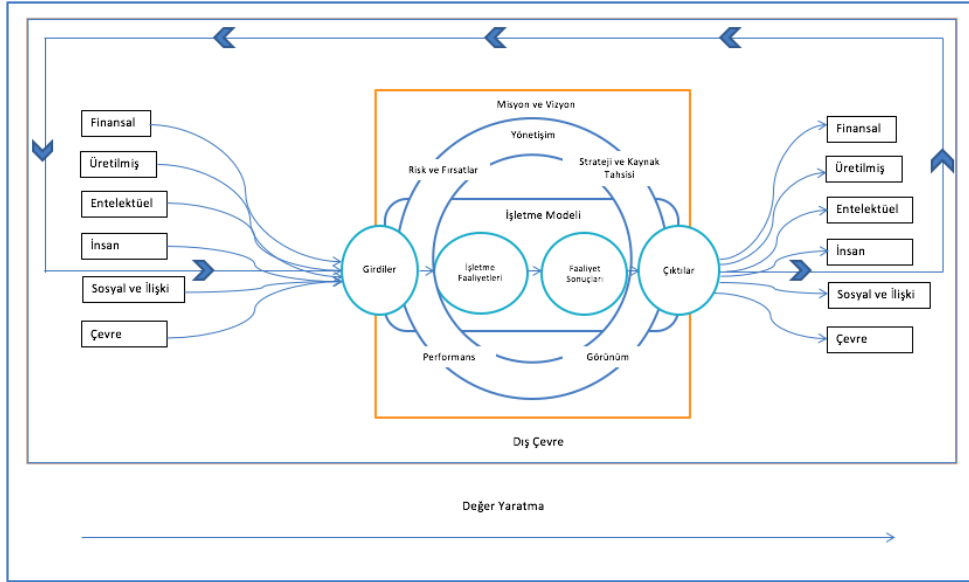
Entegre raporun tek bir rapor olması arzu edilir. Fakat onun tek bir rapor olması kapsamının küçük olduğu anlamına gelmemelidir. Entegre rapor paydaş beklentilerini karşılayacak güçte olmalıdır. Entegre raporu işletmenin değer yaratma özelliklerini ve sürdürülebilirlik faaliyetlerini daha ayrıntılı olarak açıklaması ve bu konuda paydaşları memnun etmesi gerekir.

Entegre raporunun hazırlanması, işletmelerin sürdürülebilirlik konularının daha fazla farkında olmasını sağlayacak, zayıflıkları ve veri gereksinimlerini belirlemelerine yardımcı olacağı umulmaktadır. Bu farkındalık, değişen kurumsal davranışa ve daha sürdürülebilir bir iş stratejisinin benimsenmesine yol açacaktır (Van Zyl, 2013: 907).

4. ENTEGRE RAPORLAMANIN YAPI TAŞLARI

Entegre bir rapor, yatırımcıların ve diğer paydaşların kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma ve sürdürme kabiliyetini anlamasına ve değerlendirmesine yardımcı olan bir işletmenin genel performansının eksiksiz, özlü ve dengeli bir resmini sağlamalıdır (PWC, 2012a: 15). Entegre raporlama işletmenin kısa, orta ve uzun vadede nasıl gelişeceğini açıklar. Finansal kârın ötesinde düşünmeyi gerektirir; değer yaratan ve değer yaratma riskini neyin öngördüğü konusunda çok daha fazla düşünme gerekir (Morros, 2016: 342). Entegre rapor, başta yatırımcılar ve kreditorler olmak üzere işletme dışı bilgi kullanıcıların şirketlerin faaliyetlerinin sürdürülebilirliği ve gelecekteki değer yaratma yetkinliklerinin nasıl arttırabilecekleri konusunda bir kurumsal raporlama normu sağlamayı hedeflemektedir (Elmacı ve Sevim, 2017: 19-20).

Şekil-1: Değer Yaratma Süreci

Kaynak: International Integrated Reporting Council (IIRC), (2013a), The International Integrated Reporting Framework, p. 13

Entegre raporlama ve entegre "verimli ve üretken sermaye tahsisi" ile sonuçlanacak ve aynı zamanda "finansal istikrar ve sürdürülebilirlik için bir kuvvet görevi görecek" kendiliğinden gelişen bir döngüdür. Bu döngüde anahtar, bir işletmenin kullandığı tüm sermayeleri ölçmek ve raporlamaktır (finansal, üretilmiş, doğal, entelektüel, insan ve sosyal ilişki) ve bir sermaye türü hakkındaki kararların diğerlerini nasıl etkilediğine ilişkin bilginin bağlantısını yaratmaktır (Eccles and Serafeim, 2014: 9).

Entegre rapor hazırlanması için üç temel gereksinim vardır. İlk gereksinimler temel kavramlar olarak adlandırılır, ikincisi rehber ilkeler, üçüncü ve son gereksinim ise içerik öğeleridir (Busco et al., 2013: 36).

4.1 Temel Kavramlar

Bu temel kavramlar (IIRC, 2013b: 6);

- Bir şirketin kullandığı ve etkilediği çeşitli sermayeler
- Şirketin iş modeli ve
- Zaman içinde değer yaratılmasıdır.

4.1.1 Sermayeler

Sermayeler bir şirketin iş modeline giren değerlerden oluşur. İşletmelerin faaliyetleri ve çıktıları ile bu sermayeler artırılır, tüketilir, değiştirilir, yok edilir veya başka şekilde etkilenir. Entegre raporlama hazırlayan işletmelerin raporlarında yer alması gereken altı sermaye ögesi vardır. Bunlar (EY, 2013: 2-5);

- Finansal (yani, fon havuzu) sermaye,
- Üretilmiş (imal edilen fiziksel nesnelere, mutlaka işletmenin malıdır) sermaye,
- Entelektüel (yani organizasyonel, bilgiye dayalı maddi olmayan) sermaye,
- İnsan (yani, insanların yetkinlikleri, yetenekleri ve deneyimi ve yenilik yapma motivasyonları) sermayesi,
- Sosyal ve ilişkisel (diğer bir deyişle, topluluklar içindeki ve arasındaki ilişkiler, paydaşların grupları, diğer ağlar ile bireysel ve toplum refahını artırmak için bilgi paylaşma becerisi) sermaye,
- Çevresel (yani, yenilenebilir ve yenilenemez çevre kaynakları ve işletmelerin geçmişi, şimdiki zamanı veya gelecekteki refahını destekleyen mal veya hizmet sağlayan süreçler) sermaye.

Entegre rapor hazırlayan bir işletmenin zaman içerisinde değer yaratmak ve korumak için bu altı sermayenin nasıl rol oynadığını açık ve anlaşılır bir şekilde iletmesi gerekir.

4.1.2 İş Modeli

İş modeli "bir işletmenin seçtiği, kısa, orta ve uzun vadede değer yaratmayı amaçlayan girdi, işletme faaliyetleri, çıktılar ve çıktılar sistemi" olarak tanımlanır (IIRC, 2013c: 6). İş modelinde stratejik hedefler ve stratejiler belirlenir. Fırsatların maksimum bir şekilde değerlendirilmesini, risklerin azaltılmasını ve yönetilmesini göz önüne alarak, kaynak tahsis planlaması ile uygulanır.

4.1.3 Zaman İçinde Değer Yaratma

Değer yaratma, işletmenin faaliyetleri ve çıktıları nedeniyle sermayelerin artması, azalması veya dönüşümüne neden olan süreçtir. Bu nedenle, değer yaratma, işletme tarafından kullanılan veya etkilenen sermayelerin değerindeki değişimi kapsar (IRC, 2014: 10).

Entegre rapor bir organizasyonun zaman içinde nasıl değer yarattığını açıklar. Değer yalnızca bir işletme tarafından veya bir işletmede yaratılmaz. Bu (IRC, 2014: 10):

- Dış ortamdan etkilenen

- Paydaşlarla ilişkiler yoluyla oluşturulan ve
- Çeşitli kaynaklara bağımlı bir süreçtir.

Entegre rapor, işletmelerin çıktığı üretimde sermayelerin nasıl kullanıldığını, tüketildiğini ya da dönüştürdüğünü ve çıktıların değer yaratıp yaratmadığını ortaya koyar.

4.2 Rehber İlkeler

Aşağıdaki rehber ilkeler bir entegre raporun hazırlanmasında ve sunulmasında temel olarak kullanılır, raporun içeriği hakkında bilgi verir ve bilgilerin nasıl sunulduğunu gösterir (IIRC, 2013a: 16):

- Stratejik odak ve geleceğe yönelim: Bir entegre rapor, işletmenin stratejisi, kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma kabiliyetiyle, sermaye öğelerini kullanımı ve etkileşimiyle nasıl bir ilgisi olduğuyula alakalı bilgiler sağlamalıdır.
- Bilgiler arası bağlantı: Bir entegre rapor işletmenin zaman içinde değer yaratma kabiliyetini etkileyen faktörlerin birleşimi, birbirleriyle olan ilişkileri ve aralarındaki bağımlılıkların bütünsel bir resmini sunmalıdır.
- Paydaşlarla ilişkiler: Bir entegre rapor işletmenin temel paydaşlarıyla kurduğu ilişkilerin doğası ve kalitesi hakkında bilgi sağlamalı ve paydaşların meşru ihtiyaç ve isteklerini ne ölçüde anladığını, hesaba kattığını ve karşıladığını göstermelidir.
- Önemlilik: Bir entegre rapor işletmenin kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma kabiliyetini önemli ölçüde etkileyen konular hakkında bilgi vermelidir.
- Kısa ve öz olma: Bir entegre rapor kısa ve öz olmalıdır. Konuyla daha az ilgili bilgilerin getireceği karmaşıklık olmaksızın işletmenin stratejisini, kurumsal yönetimini, performansını ve beklentilerini anlamak için yeterli bağlam sunulur.
- Güvenilirlik ve eksiksizlik: Bir entegre rapor olumlu ya da olumsuz tüm maddi hususları dengeli ve maddi hata içermeyecek bir şekilde içermelidir.
- Tutarlılık ve karşılaştırılabilirlik: Entegre rapordaki bilgiler, (a) zaman içinde tutarlı bir temele dayalı olarak, (b) işletmenin kendi zaman içinde değer yaratma kabiliyeti açısından, diğer işletmelerle karşılaştırılmasına olanak sağlayacak şekilde sunulmalıdır.

4.3 İçerik Öğeleri

İşletmeler, entegre raporlama ile operasyonlarının ekonomik, sosyal ve çevresel bağlantılarını kurarken, sadece geçmiş performanslarının sonucunu değil, uzun vadeli perspektiflerini de sunma imkânı bulmaktadır. İşletmelerin tedarik zinciri boyunca önemli finansal ve finansal olmayan fırsatlarını, risklerini ve performansını analiz eden entegre raporlama, okuyucuya işletme stratejisi ve iş modellerinin yanı sıra öngörülen riskleri ve bunların nasıl ele alındığını da açıklamaktadır (Aras, 2016: 46). Entegre raporlamada yer alan bilgiler, gerek performansı en iyi şekilde yönetebilmek gerekse optimize edebilmek için gerekli bilgi matrislerinin ve haritalarının oluşturulmasına ve dolayısıyla bilgi yönetim sisteminin işletmede kurulmasına ve işletilmesine olanak sağlar. Bu verilerin, anlamlı analizlerin yapılabilmesine olanak sağlaması, veriler arasındaki gizli desenleri, örüntüleri, enstanteleri gösterebiliyor olması, entegre düşüncenin kurumun tüm stratejik birimlerine ve faaliyetlerine nüfuz etmesini sağlayacaktır (Elmacı ve Sevim, 2017: 20).

Entegre raporlamanın çerçevesi işletmenin mevcut yaşamına ilişkin genel bir anlayışı kapsamlı bir şekilde sunacak içerik öğelerinde oluşmaktadır. İçerik öğeleri, işletmenin operasyonlarının ekonomik, sosyal ve çevresel bağlantılarını kapsayan, işletmenin stratejisini ve değer yaratma öyküsünü anlatan önemli bir yol gösterici olarak tanımlanmaktadır. Entegre raporlamanın içerik öğeleri ve onları oluşturan sorular şu şekildedir (Lipunga, 2015: 134):

- Örgütsel bakış ve dış çevre: İşletme ne yapar ve faaliyet gösterdiği koşullar nelerdir?
- Yönetişim: İşletmenin yönetim yapısı, kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma kabiliyetini nasıl destekliyor?
- İş modeli: Kuruluşun işletme modeli nedir?
- Riskler ve fırsatlar: İşletmenin kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma kabiliyetini etkileyen belirli riskler ve fırsatlar neler ve organizasyon bunlarla nasıl başa çıkmaktadır?
- Strateji ve kaynak tahsisi: İşletme nereye gitmek istiyor ve oraya nasıl ulaşmayı planlıyor?
- Performans: İşletme dönem içinde stratejik hedeflerini ne ölçüde yerine getirmekte ve sermayelerin etkileri açısından sonuçları nelerdir?

- Görünüm: Stratejisini takip etmekte karşılaşılabilecek muhtemel olan zorluklar ve belirsizlikler neler ve iş modelinde ve geleceğin performansındaki potansiyel etkiler nelerdir?
- Hazırlanma ve sunum esasları: Örgüt, entegre rapora dahil etmenin nelerin önemli olduğunu nasıl belirler ve bu konuların nicelleştirilmesi veya değerlendirilmesi nasıl yapılır?

Entegre raporlama ile ilgili açıklanan ilkeler ve içerik öğelerin dikkate alınmasının işletmelerin belirli faydalar sağlayacağı öngörülmektedir. Bu faydaların birincisi, işletmelerin kurumsal raporlamaya daha uyumlu ve etkin bir yaklaşımı olacaktır. Böylece, zaman içinde değer yaratma yeteneğini önemli ölçüde etkileyen tüm faktörlerin dahil edilmesine özen gösterilecektir. İkincisi, kısa ve uzun vadede değer yaratmaya odaklanan entegre düşünce ve karar vermeyi destekleyecektir (Cheng et al., 2014: 9).

Entegre rapor hazırlanırken işletmelerin sunulacak bilgilere karar vermesinin yanı sıra, bu bilgilerin sunum şeklini de düşünmeleri gerekir. Bir entegre raporun çerçevesi, değer yaratmanın maddi unsurlarını ve bunların arasındaki ilişkileri mümkün olduğunca anlatmak ve ölçmek, daha geleneksel kurumsal raporlamaya göre performansların daha geniş bir şekilde açıklanmasından oluşur (Busco et al., 2013: 37). Bu kadar fazla ve karmaşık ilişkili bilgiyi bir belgede göstermek zor olabilir. Bu nedenle raporun amacına ulaşabilmesi için “temel kavramlar”, “rehber ilkeler” ve “içerik öğeleri” dikkate alınarak hazırlanması işletmelerin işlerini kolaylaştıracaktır.

5. ARAŞTIRMA

5.1. Literatür

Ülkemizde entegre rapor henüz yeni bir konu olmasına rağmen özellikle Güney Afrika, Avrupa, Asya ve Amerika'daki önemli şirketler mali raporlarının yanı sıra paydaşlarına daha fazla bilgi sunmak amacıyla entegre rapor hazırlamakta ve sunmaktadırlar. Entegre raporun yaygınlaşması ve öneminin git gide anlaşılması üzerine ulusal ve uluslararası düzeyde akademisyenlerin dikkatini çekerek birçok araştırma yapılmasına neden olmuştur. Yapılan çalışmaların çoğu kavramsal düzeyde olmasına rağmen şirket raporları incelemesi ile birlikte iyi bir entegre rapor hazırlama yöntemlerine yönelik olarak ta araştırma analizleri ortaya çıkmıştır. Entegre raporlamayla ilgili yapılmış araştırmaların bazıları aşağıda sunulmuştur.

Bray ve Chapman (2012), entegre bir rapor nasıl görünmesi gerektiği ile ilgili yaptıkları çalışmada, entegre raporun içerik öğelerini örneklerle birlikte sunarak, şirketlerin hangi noktalara dikkat etmesi gerektiğini ortaya çıkarmışlardır.

Abeysekera (2013), entegre raporlama kavramını özetlemek ve kurumlarda entegre raporlama için bir şablon önermek amacıyla yola çıktığı araştırmasında, entegre raporda hangi konuların olması gerektiği ve bu konularla ilgili içeriklerin neler olması gerektiğini örnekleriyle birlikte bir şablon olarak ortaya koymuştur.

Dumitru ve diğerleri (2013) çalışmalarında, içerik analizi ve örnek olay incelemesi yapmışlardır. Araştırmacılar çalışmada iyi bir örnek olay olarak düşündüğü bir şirketin (Indra Company) 2011 entegre raporu incelenmiş ve entegre rapor ilkelerinin tamamını bu rapor üzerinden içerik analizi ile birlikte örneklendirmişlerdir.

Kargın ve diğerleri (2013), çalışmalarında entegre raporlamanın içeriği ve dünyadaki uygulamaları değerlendirmektedir. Ayrıca Türkiye’de entegre raporlama uygulaması önerilmiştir. Türkiye’de entegre raporlama konulu ilk çalışmalardan birisi olan bu araştırma Türkiye’de entegre raporun henüz başlangıç aşamasında olduğunu ve sürdürülebilirlik raporlamanın yaygınlaşması ile birlikte entegre raporun ön plana çıkacağını öne sürmüştür.

Eccles ve Serafeim (2014), kurumsal raporlamadaki bilgi ve dönüşüm işlevi olarak ele aldıkları entegre raporlamayı örnek olay incelemesi ile araştırmışlar ve etkili bir raporlamanın rollerini ortaya koymaya çalışmışlardır. Araştırmacılara göre kurumsal raporlamalarından olan finansal raporlar ve sürdürülebilirlik raporların bilgi ve dönüşüm işlevini tam olarak yerine getiremediğini ileri sürmüşler ve bu işlevlerin tam olarak ortaya koyulabilmesi için entegre raporlamaya ihtiyaç olduğunu ileri sürmüşlerdir. Ayrıca araştırmacılar bilgi ve dönüşüm işlevinin entegre raporlamada ortaya koyulabildiğini örnek entegre raporlamaların derinlemesine incelenmesi ile mümkün olabileceğini ileri sürmüşlerdir.

Doni ve diğerleri (2015) çalışmalarında, Güney Afrika’da madencilik sektöründeki entegre raporlarını incelemişlerdir. Çalışmada içerik analizi kullanılmış ve entegre rapor için anahtar konular tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmada içerik analizi ile entegre rapor içerik öğelerinin kullanım yoğunluğu tespit edilmiştir. Buna göre şirketlerin entegre raporlarında en çok %33 oranda anahtar performans göstergeleri ve hedefleri, %18 yönetim yapısı, %13 oranda strateji konularından bahsettiğini ortaya çıkarmıştır.

Lipunga (2015), Malavi Borsasında işlem gören şirketlerin entegre raporlarını incelemiştir. Çalışmada bir entegre rapor çerçevesi belirlenmiş ve bu çerçeveye göre şirketlerin hazırlamış olduğu entegre raporlarındaki boşlukları tespit etmek amaçlanmıştır. Lipunga çalışma sonucunda şirketlerin entegre raporlarındaki boşlukları tespit etmiş ve şirketlerin bir entegre rapor hazırlarken iyileştirmesi gereken alanları sunmuştur.

Topçu (2015) yaptığı çalışmada entegre raporlamanın bugünkü anlamına kavuşabilmesi için geçirdiği evrelerden bahsetmiş ve finansal raporlama başta olmak üzere kurumsal yönetim, çevre ve sürdürülebilirlik gibi diğer raporlamalar ile arasındaki farkları ortaya koymuştur. Araştırmacı toplumsal kültür eşliğinde entegre raporlamanın Türkiye’de ne şekilde uygulanabileceğine ilişkin ipuçları elde edilebileceğini, ayrıca entegre raporu şekillendirecek bir şablon ortaya koyulabileceğini belirtmiştir.

Faria (2016), şirketler için yeni bir uygulama olarak gördüğü entegre raporlama ait literatür incelemesi yapmıştır. Çalışmada entegre raporun taşınması gereken özellikler ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Büdeyri ve Kısa (2016), çalışmalarında entegre raporlamanın doğuşu ve gelişimi, değişik kesimlerin entegre raporlamaya bakışı (yatırımcıların, şirketlerin), değişik açılardan entegre raporlamaya bakış (hukuksal, kültürel, muhasebesel, yönetim uygulamaları açısından), entegre raporlamanın belirleyici faktörleri ve son olarak da entegre raporlamaya ve uluslararası entegre raporlama konseyine getirilen eleştirileri incelemişlerdir.

Elmacı ve Sevim (2017), Türkiye için bir model önerisi için dört şirketin entegre raporunu içerik, sunum ve felsefi temelleri bakımından incelemiştir. Araştırmacılar Türkiye’de şirketlerin entegre rapor hazırlayabilmeleri için öncelikle bir alt yapıya sahip olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Yazarlara göre bu alt yapının unsurları entegre düşünce, sürdürülebilirlik, şeffaflık, insan hakları, yenilikçilik, çevre ve bilgi teknolojileridir. Araştırmacılar şirketlere entegre raporlama hazırlamadan önce sürdürülebilirlik rapor hazırlamasını önermektedir. Ayrıca araştırmacılar sürdürülebilirlik ve entegre raporlama konusunda şirketlere yol gösterici olması amacıyla enstitü kurulabileceğini önermiştir.

5.2. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Entegre raporlama, çeşitli öncü kuruluşlar tarafından çerçeveleri belirlenmiş, dünya genelinde hızla yayılan kurumsal bir raporlama süreci olmasına karşın, çoğu işletme açısından kat etmesi gereken uzun bir yolculuk olarak kabul edilmektedir. Entegre raporlama kavramı ve nasıl görünmesi gerektiği IIRC'nin tetiklediği güncel tartışmalar yoluyla şekillenmekte olduğundan, geleceğe yönelik standartların belirsiz içeriği ve gelişen raporlama pratiği, geliştirilmesi gereken yeni bir alan olarak durmaktadır

(PWC, 2012a: 15). Bu bakış açısıyla araştırmanın temel amacı entegre rapor hazırlayan işletmeler için raporu oluşturmada ele alınacak içeriği başlıklar halinde ortaya çıkarmaktır.

Araştırmada Ernst and Young (EY) ve Nkonki bağımsız denetim ve danışmanlık şirketlerinin Güney Afrika’da 2017 yılında gerçekleştirmiş oldukları, “2016 yılı en iyi entegre raporlar” ödül törenlerinde ilk üçe giren altı ayrı şirketin entegre raporları incelenmiştir. Analize konu olan şirketlerin sıralı listesi Tablo-1’de verilmektedir.

Tablo-1: Ödüllü Entegre Raporlar Yayınlayan Şirket Listesi

Ernst and Young Ödül Listesi	Nkonki Ödül Listesi
1. Kumba Iron Ore Ltd	1. ArcelorMittal South Africa Limited
2. Oceana Group Ltd	2. Barloworld Limited
3. Liberty Holdings Ltd	3. Nampak Limited

Kaynak: Ernst and Young (EY) (2016), EY’s Excellence in Integrated Reporting Awards 2016, p. 5, Nkonki (2016), Integrated Reporting – Raising The Bar, p. 7

5.3. Araştırmanın Yöntemi ve Aşamaları

Verilerin toplanması için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Büyük miktarda metinleri analiz etmek için kullanılan içerik analizi yöntemi, yazılı verilerin ana içeriğinin ve mesajlarının basitçe özetlenmesi ve raporlanması olarak tanımlanmaktadır (Cohen et al., 2007: 475). Bu çalışmada içerik analizi birbirlerine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirerek okuyucunun anlayacağı biçime dönüştürmesi nedeniyle tercih edilmiştir (Göktaş vd., 2012: 180). Nitel araştırmaların nicelleştirilmesi yapılan uygulamanın güvenilirliğini artıracığı inancıyla içerik analizinde kodlama yöntemi kullanılmış ve araştırma raporlarının konuları kodlanarak nicelleştirilmiştir.

Araştırmaya konu olan raporlarda kodlaması yapılan bölümlerin nicel olarak ifade edilebilmesi için;

Sözcük yoğunluğu; kodlanan bölümle ilgili ne kadar kelime kullanıldığı,

Karakter yoğunluğu; kodlanan bölümle ilgili kullanılan şekil, tablo, resim, grafik ve cümle oluşumu için gereken karakterler kullanıldığı,

Sayfa yoğunluğu; kodlanan bölümde ne kadar sayfa kullanıldığı,

İçerik başlığı yoğunluğu; kodlanan bölümde ne kadar alt başlık kullanıldığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Yoğunluk hesaplamasında istatistiksel veri analizlerinde kullanılan oransal frekans hesaplamasından yola çıkılarak aşağıdaki formüller türetilmiştir:

$$\text{Sözcük yoğunluğu} = \frac{\text{Kodlanan başlık içeriği sözcük sayısı}}{\text{Toplam sözcük sayısı}}$$

$$\text{Karakter yoğunluğu} = \frac{\text{Kodlanan başlık içeriğinde kullanılan karakter sayısı}}{\text{Toplam karakter sayısı}}$$

$$\text{Sayfa yoğunluğu} = \frac{\text{Kodlanan başlık için kullanılan sayfa sayısı}}{\text{Toplam sayfa sayısı}}$$

$$\text{İçerik başlığı yoğunluğu} = \frac{\text{Kodlanan başlık için kullanılan alt başlık sayısı}}{\text{Toplam alt başlık sayısı}}$$

Yoğunluk hesaplaması ve analizi Microsoft Office 2013 programları aracılığıyla yapılmıştır.

5.4. Araştırmanın Bulguları

5.4.1. Şirketler ve Raporlarla İlgili Genel Bilgiler

Bu araştırmaya konu olan şirketler Güney Afrika menşelidir. Şirketlerle ilgili 2016 yılına ait genel bilgiler Tablo-2’de gösterilmektedir.

Tablo-2: Şirketlerin 2016 Yılı Profili

Şirket İsmi	Sektör	Çalışan Sayısı	Faaliyet Gösterdiği Ülke Sayısı	Gelirler (Güney Afrika Randı – ZAR-milyar)
Kumba Iron Ore Limited	Demir-çelik	8.332	5 (Avrupa ve Orta Doğu)	40,8
Oceana Group Limited	Balıkçılık	5.690	46	8,2
Liberty Holdings Limited	Sigorta ve finansal yatırım	9.792	24	62,744
Arcelor Mittal South Africa Limited	Demir-çelik	9.056	60	32,732
Barloworld Limited	Lojistik, Otomotiv, Taşıma	20.786	20	66,547

Nampak Limited	Paketleme, Ambalaj	6.678	13	19,1
----------------	-----------------------	-------	----	------

Tablo-2'ye bakıldığında şirketlerin ikisi hizmet sektöründe iken diğer dördü de imalat sektöründe faaliyet göstermektedir. En fazla çalışana ve gelire sahip şirket Barloworld Limited şirketi olmuştur.

Şirketlerin entegre raporları ile ilgili genel bilgiler Tablo-3'te verilmiştir.

Tablo-3: Entegre Raporların Genel Durumu

Şirket İsmi	Raporun Sayfa Sayısı	Ort. Sayfa	Ana Başlık Sayısı	Ort. Ana Başlık	Üst Başlık Sayısı	Ort. Üst Başlık
Kumba Iron Ore Limited	112	116,83	6	7	23	32,33
Oceana Group Limited	123		8		38	
Liberty Holdings Limited	88		6		22	
Arcelor Mittal South Africa Limited	104		6		31	
Barloworld Limited	170		9		42	
Nampak Limited	104		7		38	

Tablo-3'te gösterildiği gibi raporların en uzununu 170 sayfa iken en kısa rapor 88 sayfa olmuştur. Raporunda en fazla başlık kullanan şirket 9 ana başlıkla Barloworld Limited şirketi olmuştur. Bu şirket aynı zamanda 42 üst başlık kullanarak en fazla alt başlık kullanan şirket olmuştur.

Tablo-4: Raporlarda Başlık Kullanımı

Şirket	Rapor Başlığı (Orijinal Dil)	Rapor Başlığı (Türkçe)
Kumba Iron Ore Limited	Delivering Change Building Resilience Focused Excellence	Değişimi Sunma Esnekliği İnşa Etme Mükemmelliğe Odaklanma
Oceana Group Limited	<i>Başlık kullanılmamış</i>	<i>Başlık kullanılmamış</i>
Liberty Holdings Limited	Life Investments Health Corporate Properties Advice	Yaşam Yatırımları Sağlık Kurumu Mülk Tavsiyesi
ArcelorMittal South	Together creating value for all	Herkes için birlikte değer

Africa Limited		yaratma
Barloworld Limited	Creating shared value for sustainable outcomes	Sürdürülebilir sonuçlar için paylaşılan değer yaratma
Nampak Limited	<i>Başlık kullanılmamış</i>	<i>Başlık kullanılmamış</i>

Tablo-4'e göre Oceana Group Limited ve Nampak Limited şirketleri raporlarında başlık kullanımını tercih etmezken diğer şirketler raporlarda değişik başlıklar ve sloganlar kullanmışlardır.

5.4.2 Entegre Raporların Analizi

Araştırmada veri toplama ve analizi 6 aşamada gerçekleştirilmiştir. Bu aşamalar;

1. Aşama: Kodların oluşturulması,
2. Aşama: Entegre raporlardaki üst başlıkların kodlanması,
3. Aşama: Kodlanan üst başlıkların sözcük yoğunluğunun tespit edilmesi,
4. Aşama: Kodlanan üst başlıkların karakter yoğunluğunun tespit edilmesi,
5. Aşama: Kodlanan üst başlıklarının sayfa yoğunluğunun tespit edilmesi,
6. Aşama: Kodlanan üst başlıklara ait içerik başlıklarının yoğunluğunun tespit edilmesi, olarak belirlenmiştir. Yapılan analizle elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir:

1. Aşama: Kodların Oluşturulması

Çalışmada entegre raporlarda yer alması ve açıklanması beklenen başlıklar literatür taraması ile tespit edilmiştir. Tespit edilen bu başlıklar kodlanarak raporların analizinde kullanılmıştır. Kodların oluşturulması için entegre raporla ilgili anahtar kelimelerin tespit edilmesi gerekmektedir. Bu kelimelerin tespitiyle kodların oluşturulması için Tablo 5'te belirtilen referanslar kullanılmıştır.

Tablo-5: Oluşturulan Kodlar ve Açıklamaları

Kodlar	Açıklama	Referans
KOD 1	Rapor Hakkında	(IRC of SA, 2011: 12); Entegre rapor, kapsam ve sınırın kısa bir açıklamasını içermelidir.
KOD 2	İşletme Hakkında	(IRC of SA, 2011: 12-13, IIRC, 2013a: 24); Bir entegre rapor işletmenin adı, büyüklüğü, faaliyeti, ana bölümleri, ortaklık yapısı, iştirakleri, yönetim yapısı ve sorumlulukları gibi bilgileri vermelidir. Özellikle önceki dönemlere göre yaşanan büyük değişimleri vurgulayan önemli nicel bilgiler (örneğin çalışan sayısı, gelir,

		kuruluşun faaliyet gösterdiği ülke sayısı).
KOD 3	Strateji	(PWC, 2012a: 44); Entegre rapor içerik ögesinde işletmeler strateji ve hedeflerini net olarak tanımlamalıdır. Ayrıca, işletmelerin başarılarını nasıl ölçtüğü ve kısa, orta ve uzun vadeli hedeflerini nasıl koyduğunu belirtmelidirler.
KOD 4	Performans	(PWC, 2012a: 58); Entegre rapor işletmenin stratejik hedeflerine ve stratejilerine karşı nasıl bir performans gösterdiğine ilişkin bilgi sağlamalıdır.
KOD 5	Yönetim	(IIRC, 2013a: 25); Bir entegre rapor, “işletmenin kurumsal yönetim yapısı kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma kabiliyetini nasıl destekliyor?” sorunun yanıtını vermelidir:
KOD 6	Hissedarlar	<i>Literatür değerlendirme sonucu</i> (Raporların ortak özellikleri)
KOD 7	Sermayeler	(IIRC, 2013a: 11-12); İşletmelerin başarıya ulaşması çeşitli sermaye ögelerine dayalıdır. Sermaye ögeleri, işletmenin faaliyetleri ve sonuçları ile artan, azalan ya da dönüştürülen bir değerler stoğudur. İşletmeler sermaye ögelerini farklı şekilde kategorize edebilir. Kategorize edilen sermaye ögeleri işletmeler tarafından, değer yaratma kavramının teorik temelini altını çizmek ve kullandıkları veya etkiledikleri tüm sermaye biçimlerini dikkate almasını sağlamaya yönelik kılavuz bilgileri sağlaması amacıyla raporda yer vermesi gerekir.
KOD 8	Yönetici Görüşleri	(IIRC, 2013a: 9, 16); Kurumsal yönetim sorumlularının aşağıdaki konular hakkındaki görüşleri: ^[17] _[5EP] <ul style="list-style-type: none"> geçmiş ve gelecek performans arasındaki ilişki ve bu ilişkiyi değiştirebilecek faktörler, işletmenin kısa, orta ve uzun vadedeki çıkarları arasında nasıl denge kurduğu, işletmenin gelecekteki stratejik yönünü belirlerken geçmiş deneyimlerinden neler öğrendiği, kurumsal yönetim sorumlularının raporun hazırlanmasında ve sunulmasında üstlendikleri rol, gelecekteki raporlarda bu tür bir beyanın yer almasını sağlamak için atılan adımlar.
KOD 9	Finansal Raporlar	(IRC of SA, 2011: 15); Entegre rapor, kullanıcılarını bilinçli bir görüş sağlayabilmesi için yeterli mali bilgileri sağlamalıdır.
KOD 10	İş Modeli	(Serafeim, 2016: 20); Kuruluşun işletme modeli nedir? İş modeli, bir organizasyonun girdileri, kısa, orta ve uzun vadede organizasyonun stratejik amaçlarını gerçekleştirmeye ve değeri yaratmaya yönelik çıktılara ve çıktılara dönüştürmek için ticari faaliyetlerini nasıl kullandığıdır.
KOD 11	Değer Yaratma	(IIRC, 2013a: 10); Bir entegre rapor bir işletmenin zaman içinde nasıl değer yarattığını açıklar. Bir işletme tarafından zaman içinde yaratılan değer işletmenin faaliyetleri ve çıktıları tarafından sermaye ögeleri üzerinde yaratılan artışlar, azalmalar veya dönüşümlerle kendini gösterir.

KOD 12	Rapor Güvencesi	(Deloitte, 2012: 95); İşletmelerin entegre raporlama için benimsediği güvence düzenlemeleri düzgün bir şekilde planlanmalı ve uyarlanmalıdır.
KOD 13	Risk Yönetimi	(PWC, 2012b: 16); İyi raportörler risk paragraflarını raporun diğer alanlarına bağlayarak yatırımcılara ve müşterilere değerli bilgi verirler.
KOD 14	Ücret Raporları	(Deloitte, 2012: 18); Entegre raporda, <ul style="list-style-type: none"> • İşletmenin ücretlendirme stratejisi açıklanır, • Ücretlendirme, iş stratejisinde teslimatı sağlamak için nasıl kullanılır? sorusunun cevabı bulunur. • Uzun vadeli ve kısa vadeli teşvikler ile mali ve diğer teşvikler hakkında bilgi verir.
KOD 15	Paydaşlar	(Deloitte, 2012: 18); <ul style="list-style-type: none"> • Entegre rapor, işin paydaşlarına yöneliktir (Herkese ve her şeye yönelik değil, ancak önemli bilgileri paydaşlara sağlamaya odaklanmalıdır), • İşletmenin kilit paydaşlarını tanımlar. • Temel menfaat sahiplerinin kilit çıkarlarını ve endişelerini belirler ve raporda bu endişelere nasıl değinileceğini belirtir. • Etkili paydaş iletişimi sağlamak için strateji ve metodolojiyi açıklar.
KOD 16	İşletme Faaliyetleri	(IIRC, 2013a: 24); Bir entegre raporda işletmenin faaliyet yapısı, pazarları, rekabet yapısı ve pazar konumu gibi bilgiler yer almalıdır.
KOD 17	İşletme Kaynakları	(Bray and Chapman 2012: 4); İşletmedeki işlerin süreci genellikle her aşamada farklı kaynaklara bağlı olacağından okuyucular bu işlemlerin hangi sermayeye bağlı olacağını ve hangi sermayeye etki edeceğini anlamak isterler. Dolayısıyla işletmeler bu bağlantıları anlatmalıdır.
KOD 18	Denetim	(IIA, 2015: 9-10); Entegre raporlama için üretilen bilgilerin etrafında güvenilir kılınması ve tavsiye edilebilecek hale gelmesi onun iç ve dış denetimi mümkün olacaktır.
KOD 19	Vekaletname	<i>Literatür değerlendirme sonucu</i> <i>(Raporların ortak özellikleri)</i>
KOD 20	İndeks	
KOD 21	Ekler	
KOD 22	Arka Kapak	

İşletmelerin entegre raporlamada konuları nasıl sunduklarını anlamak için yukardaki referansların temelinde 22 adet anahtar kelime grubu kodlanarak kod listesi oluşturulmuştur.

2. Aşama: Entegre Raporlarındaki Üst Başlıkların Kodlanması

Entegre raporlarda yer alan üst başlıklar konuların hangi yoğunlukta sunulduğunu anlamak için 1. Aşamada belirtilen kodlarla kodlanmıştır.

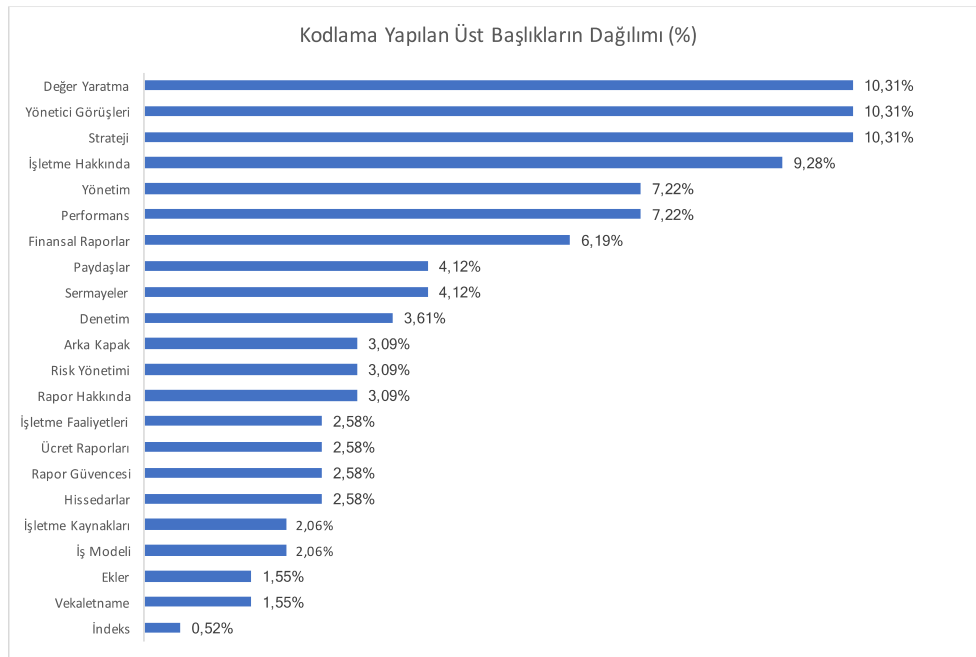
Ele alınan şirketlerin raporlarına göre kodlarının dağılımı Tablo-6 ve Grafik-1’de gösterildiği gibidir.

Tablo-6: Kodlanan Üst Başlıkların Şirketlere Göre Dağılımı

Kodlar	Açıklama	Kum ba	Oce ana	Lib erty	Arc elor	Barlo world	Na mp ak	Top lam	Frekan s
KOD 1	Rapor Hakkında	1	1	1	1	1	1	6	3,09%
KOD 2	İşletme Hakkında	1	4	3	3	6	1	18	9,28%
KOD 3	Strateji	1	5	4	4	2	4	20	10,31%
KOD 4	Performans	3	5	2	2	1	1	14	7,22%
KOD 5	Yönetim	2	3	2	2	3	2	14	7,22%
KOD 6	Hissedarlar	0	1	0	1	1	2	5	2,58%
KOD 7	Sermayeler	1	0	1	0	0	6	8	4,12%
KOD 8	Yönetici Görüşleri	4	4	1	3	5	3	20	10,31%
KOD 9	Finansal Raporlar	0	6	0	2	2	2	12	6,19%
KOD 10	İş Modeli	1	1	1	0	1	0	4	2,06%
KOD 11	Değer Yaratma	1	2	4	2	8	3	20	10,31%
KOD 12	Rapor Güvencesi	0	0	0	0	2	3	5	2,58%
KOD 13	Risk Yönetimi	1	2	0	1	1	1	6	3,09%
KOD 14	Ücret Raporları	1	1	0	1	1	1	5	2,58%
KOD 15	Paydaşlar	2	1	1	1	3	0	8	4,12%
KOD 16	İşletme Faaliyetleri	1	1	1	1	0	1	5	2,58%
KOD 17	İşletme Kaynakları	1	0	0	0	2	1	4	2,06%
KOD 18	Denetim	0	0	0	3	2	2	7	3,61%

KOD 19	Vekaletname	0	0	0	2	0	1	3	1,55%
KOD 20	İndeks	0	0	1	0	0	0	1	0,52%
KOD 21	Ekler	1	0	0	1	0	1	3	1,55%
KOD 22	Arka Kapak	1	1	0	1	1	2	6	3,09%
Toplam		23	38	22	31	42	38	194	100 %

Yapılan içerik çalışması neticesinde en çok kodlanan başlıklar %10,31 ile “Değer Yaratma”, “Yönetici Görüşleri” ve “Strateji” konuları ile ilgili olmuştur. Bu konuları %9,28 ile “İşletme Hakkında” bilgileri içeren başlık ve %7,22 ile “Yönetim” ve “Performans” başlıkları ile ilgili kodlamalar takip etmiştir. En fazla kodlama Barloworld Şirketi’ne ait entegre raporun başlıklarına yapılırken en az kodlama ise Liberty Şirketi’nin entegre raporuna yapılmıştır.

Grafik-1: Kodlama Yapılan Üst Başlıkların Dağılımı

3. Aşama: Kodlanan Üst Başlıkların Sözcük Yoğunluğunun Tespit Edilmesi

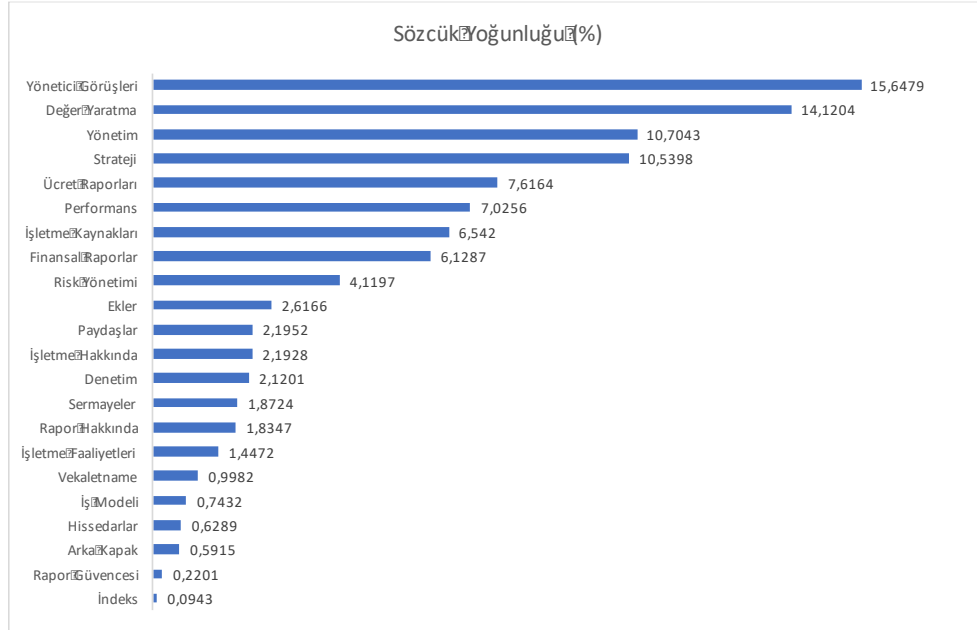
Şirketlerin entegre raporlamada kullandıkları üst başlıkların anlatımı için kullandıkları sözcüklerin yoğunluğu aşağıdaki Tablo-7 ve Grafik-2’de gösterildiği gibidir.

Tablo-7: Kodlanan Üst Başlıkların İçeriğini Anlatan Sözcüklerin Yoğunluğu

Kodlar	Açıklama	Sözcük Yoğunluğu (%)
KOD 1	Rapor Hakkında	1,8347
KOD 2	İşletme Hakkında	2,1928
KOD 3	Strateji	10,5398
KOD 4	Performans	7,0256
KOD 5	Yönetim	10,7043
KOD 6	Hissedarlar	0,6289
KOD 7	Sermayeler	1,8724
KOD 8	Yönetici Görüşleri	15,6479
KOD 9	Finansal Raporlar	6,1287
KOD 10	İş Modeli	0,7432
KOD 11	Değer Yaratma	14,1204
KOD 12	Rapor Güvencesi	0,2201
KOD 13	Risk Yönetimi	4,1197
KOD 14	Ücret Raporları	7,6164
KOD 15	Paydaşlar	2,1952
KOD 16	İşletme Faaliyetleri	1,4472
KOD 17	İşletme Kaynakları	6,5420
KOD 18	Denetim	2,1201
KOD 19	Vekaletname	0,9982
KOD 20	İndeks	0,0943
KOD 21	Ekler	2,6166
KOD 22	Arka Kapak	0,5915
Toplam		100,00

Entegre raporlarında kodlanan her bir bölümün sözcük yoğunluğunun ilk sırasında %15,65 ile “Yönetici Görüşleri” yer almaktadır. Bunu %14,12 ile “Değer Yaratma”, %10,70 ile “Yönetim” ve %10,54 ile “Strateji” konularını içeren kodlamalar takip etmektedir. En az sözcük yoğunluğu ise %0,094’le “İndeks” ve %0,22’yle “Rapor Güvencesi” kodlamalarında oluşmuştur.

Grafik-2: Sözcük Yoğunluğunun Yüzdesele Dağılımı

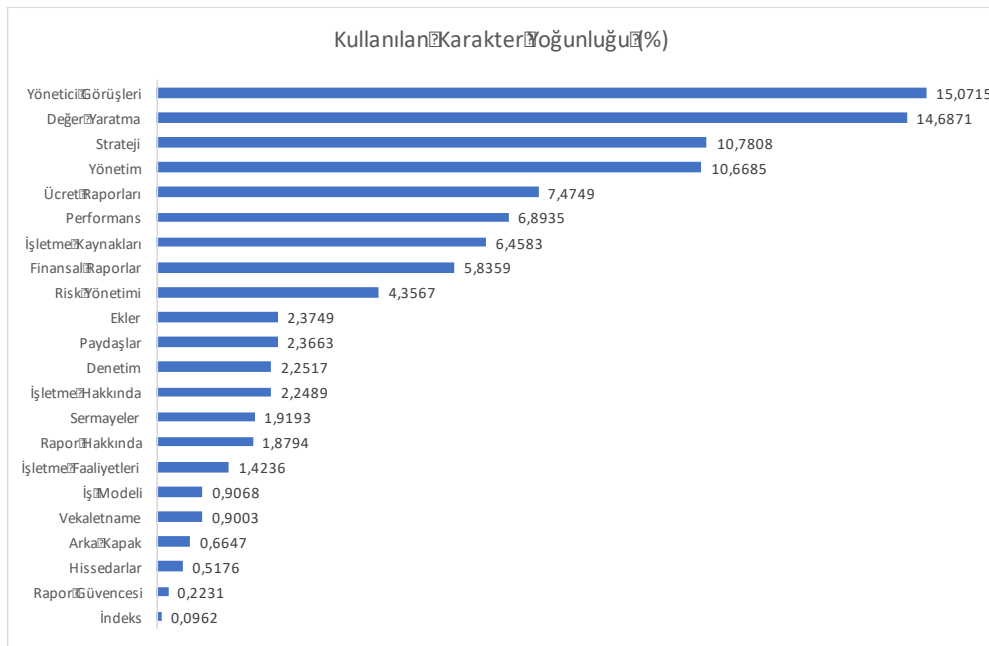
4. Aşama: Kodlanan Üst Başlıkların Karakter Yoğunluğunun Tespit Edilmesi

Entegre raporlamada şirketlerin kodlanan başlıkları ifade etmek için kullandıkları karakterlerin yoğunluğu aşağıdaki Tablo-8 ve Grafik-3'te gösterildiği gibidir.

Tablo-8: Kodlanan Üst Başlıkların İçeriğini Anlatan Karakterlerin Yoğunluğu

Kodlar	Açıklama	Karakter Yoğunluğu (%)
KOD 1	Rapor Hakkında	1,8794
KOD 2	İşletme Hakkında	2,2489
KOD 3	Strateji	10,7808
KOD 4	Performans	6,8935
KOD 5	Yönetim	10,6685
KOD 6	Hissedarlar	0,5176
KOD 7	Sermayeler	1,9193
KOD 8	Yönetici Görüşleri	15,0715
KOD 9	Finansal Raporlar	5,8359

KOD 10	İş Modeli	0,9068
KOD 11	Değer Yaratma	14,6871
KOD 12	Rapor Güvencesi	0,2231
KOD 13	Risk Yönetimi	4,3567
KOD 14	Ücret Raporları	7,4749
KOD 15	Paydaşlar	2,3663
KOD 16	İşletme Faaliyetleri	1,4236
KOD 17	İşletme Kaynakları	6,4583
KOD 18	Denetim	2,2517
KOD 19	Vekaletname	0,9003
KOD 20	İndeks	0,0962
KOD 21	Ekler	2,3749
KOD 22	Arka Kapak	0,6647
Toplam		100,00

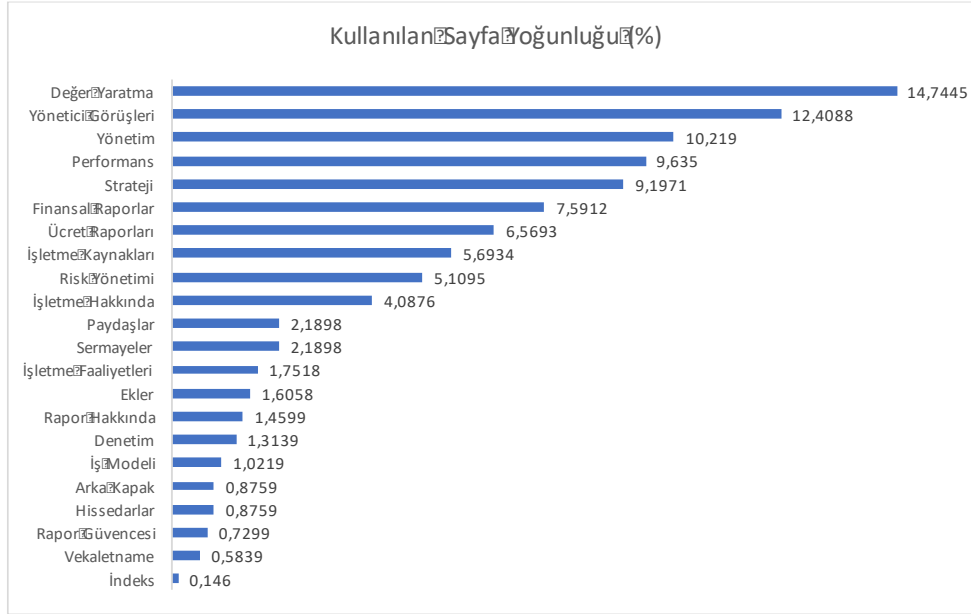
Grafik-3: Kullanılan Karakterlerin Yüzdesel Yoğunluğu

5. Aşama: Kodlanan Üst Başlıklarının Sayfa Yoğunluğunun Tespit Edilmesi

Entegre raporlamada kodlanan başlıklar için kullanılan sayfaların yoğunluğu aşağıdaki Tablo-9 ve Grafik-4'te gösterildiği gibidir.

Tablo-9: Kodlanan Üst Başlıkların İçeriğini Anlatan Sayfaların Yoğunluğu

Kodlar	Açıklama	Kullanılan Sayfa Yoğunluğu (%)
KOD 1	Rapor Hakkında	1,4599
KOD 2	İşletme Hakkında	4,0876
KOD 3	Strateji	9,1971
KOD 4	Performans	9,6350
KOD 5	Yönetim	10,2190
KOD 6	Hissedarlar	0,8759
KOD 7	Sermayeler	2,1898
KOD 8	Yönetici Görüşleri	12,4088
KOD 9	Finansal Raporlar	7,5912
KOD 10	İş Modeli	1,0219
KOD 11	Değer Yaratma	14,7445
KOD 12	Rapor Güvencesi	0,7299
KOD 13	Risk Yönetimi	5,1095
KOD 14	Ücret Raporları	6,5693
KOD 15	Paydaşlar	2,1898
KOD 16	İşletme Faaliyetleri	1,7518
KOD 17	İşletme Kaynakları	5,6934
KOD 18	Denetim	1,3139
KOD 19	Vekaletname	0,5839
KOD 20	İndeks	0,1460
KOD 21	Ekler	1,6058
KOD 22	Arka Kapak	0,8759
Toplam		100,00

Grafik-4: Kullanılan Sayfa Yoğunluğunun Yüzdesele Dağılımı

Kodlanan başlıkların kullandıkları sayfa yoğunluğunda en yoğun başlıklar %14,74’le “Değer Yaratma”, %12,41’le “Yönetici Görüşleri” ve %10,22 ile “Yönetim” konuları olmuştur. En az sayfa yoğunluğu ise %0,15’le “İndeks” ve %0,58 ile Vekaletname kodlarında kullanılmıştır.

6. Aşama: Kodlanan Üst Başlıklara Ait İçerik Başlıklarının Yoğunluğu

Entegre raporlamada kodlanan üst başlıkların kullandıkları alt başlıkların yoğunluğu ile ilgili bilgiler Tablo 10 ve Grafik 5’te gösterildiği gibidir.

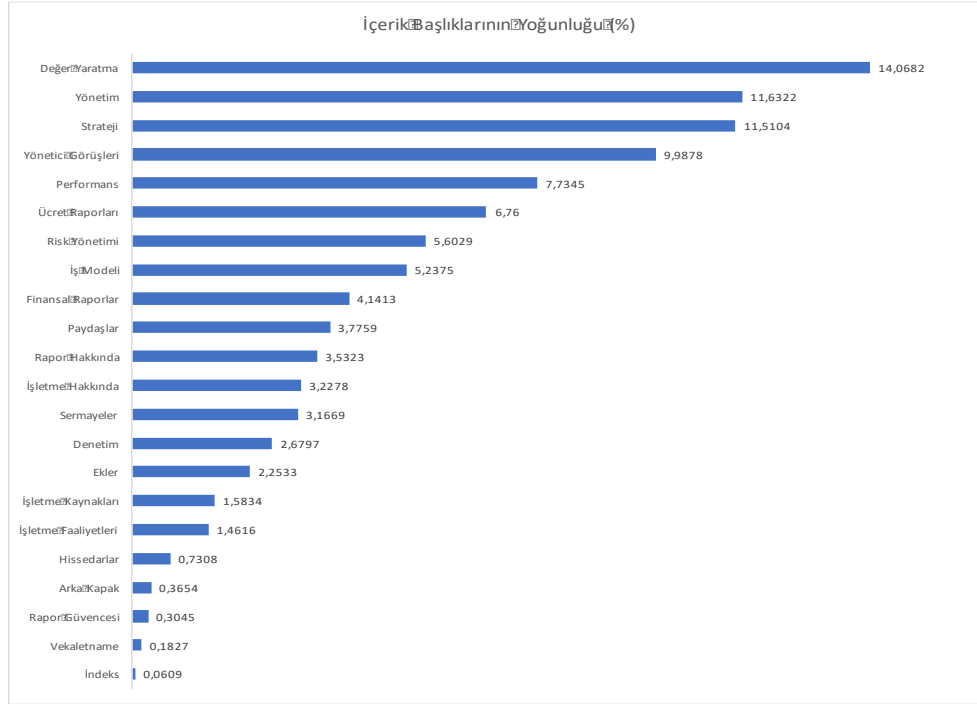
Tablo-10: Kodlanan Üst Başlıkların İçeriğinde Yer Alan Alt Başlıkların Yoğunluğu

Kodlar	Açıklama	İçerik Başlıklarının Yoğunluğu (%)
KOD 1	Rapor Hakkında	3,5323
KOD 2	İşletme Hakkında	3,2278
KOD 3	Strateji	11,5104
KOD 4	Performans	7,7345
KOD 5	Yönetim	11,6322
KOD 6	Hissedarlar	0,7308
KOD 7	Sermayeler	3,1669
KOD 8	Yönetici Görüşleri	9,9878

KOD 9	Finansal Raporlar	4,1413
KOD 10	İş Modeli	5,2375
KOD 11	Değer Yaratma	14,0682
KOD 12	Rapor Güvencesi	0,3045
KOD 13	Risk Yönetimi	5,6029
KOD 14	Ücret Raporları	6,76
KOD 15	Paydaşlar	3,7759
KOD 16	İşletme Faaliyetleri	1,4616
KOD 17	İşletme Kaynakları	1,5834
KOD 18	Denetim	2,6797
KOD 19	Vekaletname	0,1827
KOD 20	İndeks	0,0609
KOD 21	Ekler	2,2533
KOD 22	Arka Kapak	0,3654
Toplam		100,00

Entegre raporlarında kodlanan her bir bölümün sözcük yoğunluğunun ilk sırasında %15,65 ile “Yönetici Görüşleri” yer almaktadır. Bunu %14,12 ile “Değer Yaratma”, %10,70 ile “Yönetim” ve %10,54 ile “Strateji” konularını içeren kodlamalar takip etmektedir. En az sözcük yoğunluğu ise %0,094’le “İndeks” ve %0,22’yle “Rapor Güvencesi” kodlamalarında oluşmuştur.

Kodlanan üst başlıkların içeriğini anlatmak için kullanılan başlıkların yoğunluğuna baktığımızda en yoğun içerik başlığı %14,07’ile “Değer Yaratma”, %11,63 “Yönetim” ve %11,51’le “Strateji” başlığı olurken, en az içerik başlığı yoğunluğu ise %0,06’yla “İndeks” ve %0,18 ile “Vekaletname” ile ilgili konularda olmuştur.

Grafik-5: İçerikte Yer Alan Alt Başlıkların Yüzesel Dağılımı

6. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Yapılan değerlendirmeye göre şirketlerin raporlarda kullandıkları konuları “1. derece”, “2. derece” ve “3. derece” olarak üç dereceli kategorik sınıfa ayırmak mümkündür. Bu derecelendirmenin yapılmasında analizlerde hesaplanan yoğunlukların ortalaması ve ortalamalara göre hesaplanan sınıf aralığı için Sturges formülü dikkate alınmıştır. Hesaplamanın formülü ve sonucu aşağıdaki gibidir:

$$\text{Yoğunluk aralığı} = \frac{\text{Ortalama yoğunluk genişliği}}{1 + 3,3 * \text{Log}(kod sayısı)}$$

$$\text{Yoğunluk aralığı} = \frac{14,4051 - 0,0994}{1 + 3,3 * \text{Log}(22)} = 2,6345$$

Elde edilen sonuç sayı karmaşıklığından kaçınmak için 3’e yuvarlanmış ve “0-3”, “3-6”, “6 ve üzeri” olmak üzere üç sınıf oluşturulmuştur. Bu sınıflara göre “6 ve üzeri” sınıfı “1. derece”, “3-6” sınıfı “2. derece” ve “0-3” sınıfı ise “3. derece” olarak adlandırılmıştır. Aşağıdaki tabloda, yapılan kodlamaların ortalama yoğunlukları ve buna göre hangi sınıfta yer aldığı verilmiştir.

Tablo-11’ de görüleceği gibi en fazla kodlama 3. derece kategorisinde sınıflanmıştır. Bu kategorideki toplam kodlama sayısı 13’tür. 2. derece kategoride 3 kodlama ve 1. derece kategoride ise 6 kod sınıflanmıştır.

Tablo-11: Kodların Ortalama Yoğunluğu ve Derecesi

Kategori	Yoğunluk Aralığı	Kodlar	Açıklama	Ortalama Yoğunluk (%)
1.derece	6 ve üzeri	KOD 11	Değer Yaratma	14,4051
		KOD 8	Yönetici Görüşleri	13,2790
		KOD 5	Yönetim	10,8060
		KOD 3	Strateji	10,5070
		KOD 4	Performans	7,8222
		KOD 14	Ücret Raporları	7,1052
2.derece	3 ile 6 arası	KOD 9	Finansal Raporlar	5,9243
		KOD 17	İşletme Kaynakları	5,0693
		KOD 13	Risk Yönetimi	4,7972
3.derece	0 ile 3 arası	KOD 2	İşletme Hakkında	2,9393
		KOD 15	Paydaşlar	2,6318
		KOD 7	Sermayeler	2,2871
		KOD 21	Ekler	2,2127
		KOD 1	Rapor Hakkında	2,1766
		KOD 18	Denetim	2,0914
		KOD 10	İş Modeli	1,9774
		KOD 16	İşletme Faaliyetleri	1,5211
		KOD 6	Hissedarlar	0,6883
		KOD 19	Vekaletname	0,6663
		KOD 22	Arka Kapak	0,6244
		KOD 12	Rapor Güvencesi	0,3694
KOD 20	İndeks	0,0994		

Kategorilerin toplam rapor içerisindeki yoğunluk oranları ise aşağıdaki gibidir:

Tablo-12: Raporların Derecelere Göre Dağılımı

Kategori	Toplam Yoğunluk Oranı (%)
1.derece	63,9244
2.derece	15,7908
3.derece	20,2849

Tablo-12'ye göre entegre raporlarda ortaya çıkan en fazla yoğunluğu 1.derece kategorilerini yer alan kodlar oluştururken, en az yoğunluk ise 2. derece kategorinin olmuştur. 3. derece kategorileri ise kod yoğunluğu ile dikkat çekmektedir.

Bulgulara göre entegre raporlarda en yoğun anlatılan başlıklar “değer yaratma” ve “yönetici görüşleri” olarak tespit edilmiştir. Diğer yandan entegre raporun temel kavramlarından olan “sermayeler” ve “iş modeli” başlıklarının yoğunluk oranlarının ise düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Aslında, Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi tarafından yayınlanan kılavuz ve raporun kanaat önderlerinin ortak görüşleri doğrultusunda entegre raporun özünü oluşturan öğelerin yüksek yoğunlukta kullanılmış olması beklenmektedir. Fakat “sermayeler” ve “iş modeli” başlıklarının raporda düşük yoğunlukta gözükmeleri farklı bir değerlendirme yapılması gerekliliğini doğurmuştur. Bu kapsamda yapılan incelemede söz konusu öğelerin başlık olarak değil de, daha çok diğer başlıklar içerisinde sıkça bahsedilen konular olarak ele alındığı anlaşılmıştır. “Sermayeler” ve “iş modeli” konularından özellikle entegre raporun özünü oluşturan “strateji”, “performans” ve “yönetim” gibi başlık yoğunluğu yüksek olan diğer öğelerin başlıkları altında yoğun bir şekilde bahsedildiği görülmüştür.

Dünyada entegre raporlama ile ilgili çeşitli ilkelerin ve prensiplerin ortaya koyulduğu çalışmalar olmasına rağmen henüz bu konuda herhangi bir zorunluluk yoktur. Entegre rapor hazırlayacak olan şirketler ortaya koyulan bu prensipler çerçevesinde raporlarını serbest biçimde hazırlaması ve kendi durumlarını ortaya koyacak en uygun yöntemi bulması gerekmektedir. Entegre raporlama, halen dünya çapında sınırlı sayıda işletme tarafından uygulanan bir yönetim uygulamasıdır. Entegre raporlamanın evrensel olarak benimsenmesi, gelecekte piyasa ve düzenleyici güçlerin bir işbirliği gerektirir.

Bu çalışma kapsamında yapılan araştırma sonuçları, işletmelerin entegre rapor hazırlarken dikkate alması gereken başlıkları ve bu başlıkların ne

kadar yoğun bir biçimde anlatması gerektiğini ortaya çıkarmıştır. Entegre raporlama içeriğinin başlıklar bağlamında bir standartta kavuşması hedefi için, başarılı raporların incelenmesi ve bu raporların içerik analizinin yapılması doğru bir yol gösterici yöntem olarak düşünülmektedir. Gelecekte hedef kitlesi ve kapsamı genişletilmiş yeni çalışmalar yapılarak bu yöntem desteklenerek, geliştirilebilir, böylece entegre rapor çevresine ışık tutacak alt yapı standartlarına ulaşılabilir.

KAYNAKÇA

Abeysekera, I. (2013). A Template For Integrated Reporting. *Emerald Journal of Intellectual Capital*, 14(2), 227-245.

Adams, S. and Simnett, R. (2011). Integrated reporting: an opportunity for Australia's not-for-profit sector. *Australian Accounting Review*, Vol. 21 No. 3, 292-301.

Aras, G. ve Sarioğlu, G. U. (2015). Kurumsal Raporlamada Yeni Dönem: Entegre Raporlama. *TÜSİAD*, İmak Ofset, İstanbul.

Aras, G. (2016). Kurumsal Raporlamada Yeni Dönem: Entegre Raporlama. *Kurumsal Yönetim*, Sayı 32: 42-46.

Busco, C., Frigo, M. L., Quattrone, P. and Riccaboni, A. (2013). Redefining Corporate Accountability through Integrated Reporting. *Strategic Finance*, 33-41. Available At: <http://sfmagazine.com/wp-content/uploads/sfarchive/2013/08/Redefining-Corporate-Accountability-through-Integrated-Reporting.pdf>.

Büdeyri, T. ve Kısa, A. (2016). Entegre Raporlama (ER): Literatür Araştırması, *Proceedings of SOCIOINT 2016 3rd International Conference on Education, Social Sciences and Humanities*, İstanbul, 182-188.

Bray, M. and Chapman, M. (2012). *What does an Integrated Report look like?*. Published by KPMG, UK, Available at: <https://home.kpmg.com/content/dam/kpmg/pdf/2013/04/what-does-ir-look-like.pdf>.

CGMA (2014). Integrated Thinking - The next step in integrated reporting. *The Chartered institute of management accountants*, Available At: <https://www.cgma.org/Resources/Reports/DownloadableDocuments/integrated-thinking-the-next-step-in-integrated-reporting.pdf>.

Cheng, M., Green, W., Conradie, P., Konishi, N. and Romi, A. (2014). The International Integrated Reporting Framework: Key Issues and Future

Research Opportunities. *Journal of International Financial Management and Accounting*, 25:1, 90-119.

Cohen, L., Manion, L. and Morrison, K. (2007). *Research Methods in Education*. New York, NY: Routledge.

Deloitte (2012). *Integrated Reporting – Navigating Your Way to a truly Integrated Reporting*. Edition 3, August, Designed and produced by The Creative Studio at Deloitte, Johannesburg.

Doni, F., Gasperini, A. and Pavone, P. (2016). Early Adopters of Integrated Reporting: The Case of The Mining Industry in South Africa. *African Journal of Business Management*, 10(9): 187-208.

Dumitru, M., Glavan, M. E., Gorgan, C. and Dumitru, V. F. (2013). International Integrated Reporting Framework: A Case Study in The Software Industry. *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica*, 15(1): 24-39.

Eccles, R. G. and Serafeim, G. (2011a). *The Role of the Board in Accelerating the Adoption of Integrated Reporting*. Director Notes (The Conference Board).

Eccles, R. G. and Serafeim, G. (2011b). *Accelerating the adoption of integrated reporting*. Francesco de Leo and Matthias Vollbracht (Ed.), Available at Social Science Research Network (SSRN), CSR Index, 2.2., 70-92. Available at: <http://ssrn.com/abstract=1910965>.

Eccles, Robert G. and Krzus, Michael P. (2010). One Report: Integrated Reporting For A Sustainable Strategy. *Financial Executive*, Vol. 26, Issue 2, 28-32.

Eccles, R. G. and Serafeim, G. (2014). *Corporate and Integrated Reporting: A Functional Perspective*. Working Paper, Harvard Business School.

Elmacı, O. ve Sevim, Ş. (2017). Entegre Raporlamada Küresel Gelişmeler ve Türkiye İçin Bir Model Önerisi. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(8): 18-36.

Engelbrecht L. and Ballot C. (2015). *Analysis: Beyond the Integrated Report*. Available at: <http://www.accountancysa.org.za/analysis-beyond-the-integrated-report/>.

Ernst and Young (EY) (2013). *The Concept of “Capital” in Integrated Reporting*. Available at: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-capital-in-integrated-reporting/\\$FILE/ey-capital-in-integrated-reporting.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-capital-in-integrated-reporting/$FILE/ey-capital-in-integrated-reporting.pdf).

Ernst and Young (EY) (2016). *EY's Excellence in Integrated Reporting Awards 2016*. Available at: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-excellence-integrated-reporting-awards-2016/\\$FILE/ey-excellence-integrated-reporting-awards-2016.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-excellence-integrated-reporting-awards-2016/$FILE/ey-excellence-integrated-reporting-awards-2016.pdf).

Faria, M. J. da S. (2016). A New Form of Reporting For Companies. The Integrated Reporting. *International Journal of Management and Economics Invention*, 2(11): 1081-1091.

Frías-Aceituno, J.V., Rodríguez-Ariza, L. and García-Sánchez, I.M. (2012). The role of the board in the dissemination of integrated corporate social reporting. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 20, 219-233. Available at: <http://dx.doi.org/10.1002/csr.1294>.

Göktaş, Y., Küçük, S., Aydemir, M., Telli, E., Arpacık, Ö., Yıldırım, G. ve Reisoğlu, İ. (2012). Türkiye'de Eğitim Teknolojileri Araştırmalarındaki Eğilimler: 2000-2009 Dönemi Makalelerinin İçerik Analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1): 177-199.

GRI (2016). *Forging a Path to Integrated Reporting*. Stichting Global Reporting Initiative. Available At: https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/GRI-CLG_IntegratedReporting.pdf.

IIA (2015). *The Role of Internal Audit in Non-Financial and Integrated Reporting*. Chartered Institute of Internal Auditors.

IRCSA (2011). *Framework for Integrated Reporting and the Integrated Report. Discussion Paper*, Integrated Reporting Committee of South Africa, Available at: <http://www.sustainabilitysa.org/Portals/0/IRC%20of%20SA%20Integrated%20Reporting%20Guide%20Jan%202011.pdf>.

International Integrated Reporting Council (IIRC), (2013a). *The International Integrated Reporting Framework*. Available at: <https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2013/12/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FRAMEWORK-2-1.pdf>.

International Integrated Reporting Council (IIRC), (2013b). *Consultation Draft of The International <IR> Framework*. Available at: <http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2013/03/Consultation-Draft-of-the-InternationalIRFramework.pdf>.

International Integrated Reporting Council (IIRC), (2013c). *Business Model – Background Paper For IR*. Available at: http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2013/03/Business_Model.pdf.

Integrated Reporting Committee (IRC) of South Africa, (2014). *Preparing An Integrated Report - A Starter's Guide*. Available at: http://www.integratedreportingsa.org/Portals/0/Documents/IRCSA_Starters_Guide.pdf.

Karğın, S., Aracı, H. ve Aktaş, H., (2013). Entegre Raporlama: Yeni Bir Raporlama Perspektifi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 6(1): 27-46.

Lipunga A. M. (2015). Integrated Reporting in Developing Countries: Evidence from Malawi. *Journal of Management Research*, Vol. 7, No. 3, 130-156.

Makiwane, T. and Padia, N. (2013). Evaluation of Corporate Integrated Reporting in South Africa Post King-III Release in South Africa: An Exploratory Enquiry. *Journal of Economic and Financial Sciences*, 26(2): 421-438.

Mammatt, J. (2009). *Integrated Sustainability Reporting and Assurance*. Paper for CIS Corporate Governance Conference on 10 to 11 September, Available at: <https://www.chartsec.co.za/documents/speakerPres/JayneMammatt/MammattIntegratedSustainabilityReportingandAssurance.pdf>.

Morros, J. (2016). The Integrated Reporting: A Presentation of The Current State of Art and Aspects of Integrated Reporting That Need Further Development. *Intangible Capital*, 12(1), 336-356.

Nkonki (2016). *Integrated Reporting – Raising The Bar*. Available at: https://www.nkonki.com/images/integrated-reporting/Top_100_JSE_Listed/2016/161108_JSE_Top_100_Integrated_Reporting_Awards_email_version.pdf.

Poignant, A. and Stensiö, S. (2014). *The effect of integrated reporting on corporate environmental disclosure*. Master thesis in Accounting and Financial Management, Stockholm School of Economics.

PWC (2012a). *Integrated Reporting The Future of Corporate Reporting*. Published by PricewaterhouseCoopers AG Wirtschaftsprüfungsgesellschaft, Available at: <https://www.pwc.nl/nl/assets/documents/pwc-handboek-integrated-reporting.pdf>.

PWC (2012b). *Integrated Reporting: The Construction and Engineering Sector Is Changing, Reporting Must Too*. Published by PricewaterhouseCoopers AG Wirtschaftsprüfungsgesellschaft, Available at: <http://www.cf-support.nl/kennisbank/Branchedocumentatie/Bouw/2012-11-00,%20PWC,%20Integrated%20reporting.pdf>.

- Serafeim, G. (2014). *Integrated Reporting and Investor Clientele*. Harvard Business School Working Paper, No. 14-069.
- Serafeim, G. (2016). *Integrated Reporting - Statement on Management Accounting*. IMA.
- Topçu, M. K. ve Korkmaz, G. (2015). Entegre Raporlama: Kavramsal Bir İnceleme. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 30(1): 1-22.
- Van Zyl, A. S. (2013). Sustainability and Integrated Reporting In The South African Corporate Sector. *The International Business and Economic Research Journal*, 12(8): 903-926.
- Wild, S. and van Staden, C. (2013). *Integrated Reporting: Initial Analysis of Early Reporters—An Institutional Theory Approach*. Proceedings of 7th Asia Pacific Interdisciplinary Accounting Research Conference, Kobe.

